

Tednik

Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 9.

V Ljubljani, 2. sušca 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: Razmere v Trstu. — Naš denarni zavod. — Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Iz slovanskih pedagoških časnikov. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — Otroci in opojne pijače.

Razmere v Trstu.

Na tržaškem magistratu morajo vladati take razmere, da jih je končno videla tudi c. kr. vlada. Pri nas morajo biti slučajji že krvavi in gorostasni, da jih vidijo vladne oči, ki so v pre mnogih primerih udarjene z večno slepoto.

No, vlada je odvzela tržaškemu magistratu posle prenešenega delokroga in jih odslej opravlja sama po posebnem uradu. Tržaški magistrat je degradiral tržaško ljudsko šolstvo na nivo političke branjarije. Odvzel mu je blesk vzvišenosti in nepristranosti in ga ponižal in onečastil.

O tem šolstvu smo že večkrat govorili v svojem listu. Sedaj prihajo iz Trsta glasovi, ki zbuja upanje na lepše čase.

Dne 12. februarja letos je namreč prešel velik del oblasti nad tržaškim učiteljstvom, laškim in slovenskim, v vladne roke. »Eдинost« je mnenja, da je sedaj ta oblast nekako v rokah absolutizma, zakaj ves šolski delokrog c. kr. namestniškega svetovalca v Trstu sodi v mestih z avtonomnim statutom — na pr. v Gorici, Ljubljani, Celju, Rovinju itd. — v področje mestnega šolskega sveta, ki je analogno sestavljen kakor vsak okrajni šolski svet, le da je župan avtonomnega mesta obenem predsednik mestnega šolskega sveta.

Toda ob znanih tržaških razmerah pa je upati, da bo vladni absolutizem v šolski upravi boljše deloval, nego avtonomija v rokah tržaške iredente. Vsaj to upanje imamo, da bodo zdaj o šolskih rečeh odločevali strokovno izobraženi okrajni šolski nadzorniki, ne pa juridični uradniki slovenskemu učiteljstvu sovražnega magistrata. Za učiteljstvo slovenskih šol v okolici nastopi zdaj gotovo doba, ko bo smelo svobodno pisati ne le imena učencev, ampak tudi svoja imena v pravilni slovenščini, kar je bilo zabranjeno doslej. Torej uradno falzificiranje priimkov preneha! Nehati pa mora tudi oni suženjski duh glede uradnega jezika v šolah. Uradni jezik vsake šole bodi učni jezik tiste šole! Torej proč z laškimi formularji! In ker s prihodnjim šolskim letom 1906/7 stopi v veljavo novi šolski red, ki predpisuje razne izpremembe v tiskovinah, opozarjamo že danes gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika za okolico, da nam preskrbi le slovenskih tiskovin za slovenske šole. Ker ima sedaj okrajni šolski nadzornik v šolski upravi od-

ločilno besedo, zahtevamo ter se nadejamo, da bo skrbno čuval naše narodne pravice. Posebno bo treba opozoriti vodstva, da ima zdaj slovenščina biti uradni jezik vodstvom, torej tudi za dopisovanje c. kr. namestništvenemu svetu. Brez takega naročila bo še dolgo laščina kraljevala v nekaterih voditeljskih pisarnah.

Od učiteljstva smemo pač zahtevati, da se osamosvoji in zave svoje visoke službe. Ne sme služiti kaki kliki ali kakemu nečistemu namenu, ampak samozavestnim ponosom mora služiti svojim jasno začrtanim smotrom. *Politika je v izvrševanju njegove službe neznan pojem. V tem ni primerjati učiteljstva s kranjsko duhovščino in tudi ne s tržaškim magistratom.

Zatorej se je nadejati, da se bo smelo odslej učiteljstvo svobodno gibati, kadar se mu bo zavzemati za korist svojo in svojih šol. Moč pa tiči v organizaciji. Dosedanje razmere so bile krive, da se je slovensko učiteljstvo v Trstu in okolici doslej skrbno izogibalo misli, da bi se zedinilo v strokovnem društvu. Bile so razne bojzani, ki so ga zadržavale, da se ni moglo odločiti za ustanovitev »Slovenskega učiteljskega društva v Trstu«. Zdaj je veter ugodnejši; na noge torej, tržaški tovariši! Naj prevzame kdo inicijativo ter skliče kolege in kolegince na pogovor o tej stvari. Skrajni čas je, da se tudi tržaško učiteljstvo združi v strokovnem društvu.

In to bo najlepši sad, ki ga utegnejo roditi nove razmere: učiteljstvo, ki je jako v sebi, služi s podvojeno silo povzdigi kulture širokih narodovih slojev.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodono naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca svečna 1906 K 35.171.73.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Kakšna bo učiteljska pasivna rezistenca?

(Dalje.)

3. Naše bede je kriv tudi liberalizem.

Že na drugem mestu smo povedali, da se je postavila porobu klerikalizmu stranka, ki jo imenujemo liberalno. Katoliška cerkev sama je v bistvu glede posvetnih zadev naprednega duha, ker je osvobodila človeštvo suženjskih spon, razširila z vero omiko med raznimi narodi, podpirala in širila znanost in to dela še dandanes med raznimi omikanimi in neomikanimi narodi. Klerikalizem se bahato opira na to, čeprav deluje v popolno drugem zmyslu: za nadvlado, čast, slavo in posvetno imetje. Oznanuje resnico pravega Boga, a njegov pravi bog je trebuh. Dela se pobožnega, svetega in nedolžnega, a njegova dejanja so polna pregreh, hinavstva, licemerstva, laži, obrekovanj; svojo službo opravlja, kakor trdi Tolstoj, kot navadni rokodelc iz kruhoborstva brez pravega čuvstva do vzvišenega svojega poklica, zato pa zlorablja za dosego svojega namena nauke sv. cerkve, s čimer provzroča med narodom več zlega kot dobrega, ker se njegova dela prav nič ne ujemajo z njegovimi nauki. Ker je do skrajnosti trmoglav, nepopoljšljiv, predrzen, hudoben, prekanjen in zvijačen, je borba proti njemu silno težavna. Ker ne more nerazsodno ljudstvo na mah spoznati njegovih pravih namen in nakan, mu zaupa kot božjemu namestniku, misleč, da mu prav svetuje in ga vodi, a v resnici ima opraviti z volkovi v ovčjih oblačilih; njegova dejanja so enaka onim svetopisemskih pismarjev in farizejev, ki jih je Kristus imenoval pobeljene grobove.

Liberalno časopisje pobija to gadjo zalego brez usmiljenja. Žal, da se pri tem bojevanju godi mnogokrat marsikaj, kar nam ne ugaja. Vemo prav dobro, da se ne sme v boju gledati na vsako malenkost. Vemo tudi, da ni časnikarska dolžnost lahko delo, a ravno bojevniku je treba največje previdnosti, prekanjenosti in globokega premisleka, ker se drugače dobri stvari več škoduje kakor koristi. Učiteljstvo stoji na načelu, da naj se stvarno pobija zloraba vere, a vera kot taka naj se spoštuje kot nekaj svetega in nedotakljivega. Naše ljudstvo je verno in Bogu vdano, to mu moramo pustiti. Učiteljstvo mora versko-nravno odgojevati mladino zaradi zakonitih določil, po svoji vesti in ljudski volji. Ni dobro, da se prevečkrat razpravlja o verskih dogmah. Hinavski klerikalizem pograbi vselej to kot lačen volk oglojano kost ter vpije: »Glejte, takšni so liberalci!« On ne vidi in tudi ne mara videti, da je sam tega kriv, ker s svojim ravnanjem bolj škoduje in bolj pohujšuje kakor očitno brezverstvo. — Učiteljstvo je po svoji moči podpiralo liberalno časopisje, ker se je to zavzemalo vedno za učiteljstvo in šolo. Toda narodna-napredna stranka bi lahko mnogo več storila za moderno šolstvo in učiteljstvo, kakor je storila — in o tem hočemo izpregovoriti nekaj več.

Približno kakih 18 let bo od tega, kar se je ustanovila ta stranka. Poprej je širil liberalno idejo edini »Slov. Narod«, pa tudi po ustanovitvi napredne stranke. Stranka pa obstoja le po imenu, o delovanju ne vemo skoraj prav nič. Le o času volitev vidimo na oglasih podpisanega predsednika, drugače pa ni o stranki ne duha ne sluha. Spi spanje pravičnega v sedanjem burnem času. Naredila bi mnogo koristnega in dobrega za naš narod, ako bi bila delavna. Dela je povsod dosti, ali delavcev — voditeljev ni nikjer. Zlasti učiteljstvo,

ki je vneto za narodno delo, pogreša voditeljev in navodil, ker je osamljeno, zapuščeno in tudi največkrat z namenom prezrto. Po pravici se dela norca klerikalizem iz narodne-napredne stranke, a niti to je ne prebudi iz spanja. Na deželi vidimo nad 70 podružnic sv. Cirila in Metoda spati kakor spi napredna stranka. Klerikalci se ne zmenijo za to društvo, ker jim je šolstvo deveta briga; učiteljstvo se tudi za to ne zmeni, ker imajo pri vodstvu klerikalci v rokah vso oblast, čeprav ne žrtvujejo skoraj nič. Kakor se godi tukaj, tako je na vsej črti. Na šolskem, socialnem, gospodarskem in političnem polju je premnogo dela, delavcev bi bilo dovolj — le voditeljev ni nikjer.

Vkljub tej zaspanosti ima po zaslugi naprednega časopisja in učiteljstva stranka nekaj mandatov pri deželni in državni upravi. Ti so pokazali večkrat dobro voljo za učiteljstvo in šolo, obljubili so večkrat in marsikaj, a storili niso ničesar. Tudi tukaj je tista brezbriznost kakor v stranki sploh. Obljubiti in storiti sta dve reči. Lahko je obljubiti, a težko je obljubljenega nikdar izpolnil — in to vidimo tudi pri narodno-naprednih poslancih. Učiteljstvo je stavilo nanje zaradi obljub, premnogo upanja, a vselej je bilo varano. Tudi od teh smo slišali tekom let premnogo grenkih: Šolstvo pije kri nešega naroda, pa kaj bo še, sedaj je naše šolstvo komaj v povojih? Res je, da je financar bolje plačan kot naš učitelj, ali financar ima težjo službo, zvezano z večjimi straški kot učitelj.« Huj, to je res liberalno! Da bo videlo učiteljstvo, kakšne prijatelje imamo med liberalci, navesti hočemo izmed nešteti dogodkov samo dva. Neki učitelj prosi za razpisano službo. V gali-uniformi se poda na pot pritiskanja kljuk. Neka jako vplivna liberalna oseba reče: »Kako je to, da želite dobiti to službo zaradi odgoje svojih otrok, ali bi ne bilo bolje, da bi jih dali učiti kakega rokodelstva? Zaradi otrok nimamo nobenega postavnega določila, da bi se takšnim dajala najboljša učiteljska mesta.« Kljukar: »Jaz ne poznam tudi nobenega postavnega določila, da bi morali biti moji otroci vsi ravno črevljarji, krojači in šivilje. Klanjam sel« Službe ni dobil, dobil je pa debelo zamero, da je zaman prosil še drugekrati. Drugi naleti pri liberalnem članu deželnega šolskega sveta na nesrečen dan: »Iz srca rad bi vam pomagal, ako bi le mogel. Vendar od mene ni vse odvisno. Kar je najhujše, je pa to, da se jih za eno službo pride priporočat kar po deset. Človek postane zaradi tega kar nervozen. Prepričan sem, da je vsak zelo potreben, ker pa ne morem vsem ustreči, ne grem niti k seji!« — To je prav odkritosrčno in liberalno! Kjukarji, ostanite doma za pečjo, da ne pride kdo zaradi vaših otrok v zadrego.

Ne čudimo se, da trdi premnogo učiteljev s prepričanjem, da so liberalci učiteljstvu ravno tako nasprotni kakor klerikalci! Da je to istina, nam dokaže zadnje deželnozbornsko zasedanje. Ko je pred dvema letoma izrekel dr. Šusteršič, da rajši razbije deželni zbor, kakor bi pustil učiteljem popovišati plače s povišanjem deželnih doklad, je nastala dolga časnikarska polemika med Šukljjetom in lani umrlim deželnim uradnikom pri finančni upravi, kako bi se povišale učiteljem plače brez deželnih naklad. Uradnik je natančno navedel vse vire dohodkov za učiteljstvo. Ko je on umrl, so izmrli z njim tudi vsi viri. Liberalna stranka se ni brigala zaradi obstrukcij za te vire več, obljubila je veliko, za vire dohodkov ji pa ni bilo mar. Ker ni bilo za pokritje nič pripravljenega, so imeli klerikalci prav lahko delo, da so zavrnili reguliranje učiteljskih plač, liberalci so pa s tem pokazali

svojo nesposobnost, brezbriznost in upravičili nezaupanje učiteljstva. S tem smo dokazali z golimi dejstvi, da so naše bede krivi tudi liberalci, ki se brigajo za nas tako malo kakor klerikalci. (Dalje.)

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXI.

Vprašanje: Vložila sem dne 8. novembra 1905 na podlagi svojega izpričevala učne usposobljenosti z dne 9. novembra 1895*) po službenem potu pri c. kr. štajerskem deželnem šolskem svetu prošnjo za prestop v II. plačilni red, katerega zagotavlja § 11. deželnega zakona z dne 19. septembra 1899 brezpogojno vsaki učni osebi s prvim dnevom naslednjega meseca, ako ima 10 let, odkar je prosilec prebil izpit učne usposobljenosti, nepretrganò službovanje in ugodne uspehe v šolskem delovanju.

Toda c. kr. deželni šolski svet mi je prošnjo za prestop v II. plačilni red odbil (glej prilogo A) z razlogom, da sem bila leta 1899. suspendirana od službe in dohodkov, ki so bili pa le za 20 odstot. reducirani, od 1. junija do 1. oktobra taistega leta.

Ker mi je c. kr. deželni šolski svet z odlokom z dne 19. maja 1904, št. 5308, priznal prvo starostno doklado, ne da bi bil upošteval moje suspendiranje, se mi zdi ta sedajšnja zavrnitev moje prošnje krivična. Zato bi v dosego svojega namena storila nadaljne korake.

Prosim tedaj:

Slavno uredništvo našega cenjenega lista naj blagovoli pregledati vso stvar ter mi naznaniti, kaj mi treba storiti.

Ako se Vam zdi, da bi imel rekurz do c. k. ministrstva ugoden uspeh, prosim, da mi napišite prošnjo, in sicer v nemškem jeziku. Za Vaš trud prilagam 1 K v markah.

Veselilo bi me, ako bi to mojo zadevo objavili v svojem cenjenem listu. Znabiti bi kaj koristilo napredku našega stanu.

Matilda.

Odgovor. Preden Vam moremo svetovati, ali bi vložili pritožbo na učno ministrstvo ali ne, moramo Vas sledeče vprašati: 1. Zakaj ste bili od 1. junija do 1. oktobra 1899 od službe suspendovani? 2. Kakšen odlok ste dobili, ko so Vam zopet službo dali? 3. Za tisto dobo ste bili za 20 odstot. svoje plače prikrajšani. Ali se Vam je to zopet povrnilo? Ker se je Vam kvinkvenija dovolila tudi za tisto pretrgano dobo, namreč za celih pet let, menda od 1. maja 1898 do 1. maja 1903. (ako ste bili že pred 1. maja 1898 definitivni), je ta okolščina za Vas jako ugodna in dokaz, da niste bili zaradi kakega nezakonitega dejanja za tisto dobo suspendovani. Zato utegne Vaša pritožba imeti uspeh. Rekurza sestavljati pa nimamo časa; v nemškem jeziku ga pa celo nečemo sestavljati. Tudi ni potrebno, da bi mi koncept za Vas delali, ker ste sami dovolj inteligentni. Spišite ga le v slovenskem jeziku. Zaraditega ne bodo Vaše pritožbe odklonili. V naučnem ministrstvu so tudi uradniki slovenske narodnosti, ki znajo dobro naš jezik. Pa četudi dobi nemški uradnik Vašo pritožbo v rešitev, bodo skrbeli zopet drugi uradniki, da jo bo razumel. Poslane priloge Vam vračam po pošti. Za poštnino ste poslali 60 h préveč; porabili jih bomo pa za odgovore drugim dopisnikom, ki nam ne pošljejo nobene znamke.

Dohtar Blažič.

*) Kdaj ste bili za stalno nastavljeni?

Uredn.

Iz slovanskih pedagoških časnikov.

Priobčuje — b —.

III.

Bodimo silni in samozavestni!

(Po »Poslu z Budče.«)

Norega človeka oznanjuje Nietzsche, trdega napram svojim bližnjim, trdega napram lastnemu bistvu, človeka, ki ne išče več nego življenje, človeka, ki najde v življenju harmonijo svojih misli in svojega čuvstva, človeka, ki je našel samega sebe v močni volji in ve, da ne more umreti s pepelom svojega telesa.

Živeti pomeni umeti se veseliti, biti srečen kakor cvet, razcvetel v vlagi dežja in v toploti solnca, kakor mir teme, v katerem so združene vse vriskajoče barve življenja.

Mi ne umemo se veseliti svojega življenja.

Naši dogmatiki so znali poteptati vsako popje, ki je prerokovalo zarjo in vonj življenja; grozili so z bodočnostjo, ko se bo strogo sodila vsaka prežita radost življenja in kjer bo vse pohvaljeno, kar smo si odrekli v življenju.

Srečno torej pokolenje slabih, poniževanih in glupih ali pokolenje več zahtevajočih.

Nesrečno pokolenje silne volje!

Vsa sreča, da moderni pedagog neče tega verovati, ne sme tega verovati!

Življenje ni izkušnja, marveč popolnost onega razvoja, čigar je zmožen ljudski stvor.

S pravico do življenja se rodi vsako bitje, življenje je njega prirojeno pravo. To ne pomeni samo, da ga mati ne sme zavreči, oče zadaviti in vojak prebosti, ampak to pomeni, da bi smel prestopiti prag vseh vrat, ki drže k sreči, ko bi znal razpolagati z jako voljo in ko bi mu slabiči ne bili na potu.

Pojmimo nalogo, da leži v vzgoji volje ves čar, ki ima pretvoriti svet in dati svetu novega človeka.

Toda nočemo Nietzschejevega nadčloveka, ki zaničuje množico in hoče stopati sam, hočemo samo njegovo veselje, njegovo srečo v življenju in jo dati vsem, vzgojiti novo pokolenje, pokolenje ki se zna smejati in ki zna hoteti.

Nočemo superiornih in inferiornih ljudi — je klical zamorec Candas na shodu svobodne misli, zato vpijemo po individualni in socialni vzgoji ljudstva.

To je priprava za pot novega naziranja.

Minister Gautsch je govoril o brutalnosti števil.

Hotel je reči, da mu bolj inponuje malo inteligentnih ljudi (imel je v mislih samo Nemce), nego mase ljudstva drugega in tretjega reda.

Brutalnost po avstrijskem mnenju obstoja torej v tem, da živi veliko število trpečih poleg majhnega števila srečnih.

Ali ne tiči brutalnost ravno v tem manjhnem številu?

Izenačiti ta števila — to bodi naloga razsvetljene bodočnosti.

Naša vzgoja je izkazila že mnogo pokolenj, treba je misliti na novo vzgojo.

Treba je misliti na vzgojo volje, sile, ponosa in samozavesti!

Treba je misliti na vzgojo, ki zagotavlja srečo nam vsem!

Doslej je vihtel žezlo v vzgoji razum; sedaj se mora polastiti žezla volja. Ona je predmet nove vzgoje.

Za jasno hotenje je treba jasnih glav, jasnih smotrov, pametnega uka, samozavesti in interesa za delo.

Ni treba spominjati dneva dogme, obljub in groženj. Novo pokolenje se mora vdajati vodstvu nayne svobodne volje.

V njeni sili leži mir duše, mir in radost pokolenja. Med močnimi ni boj, zato zmage ni, in zmaga je v devetdesetih slučajih podobna ropu.

Ali nismo netili, Čehi (in Slovenci še bolj!) s svojo mehkostjo roparskih želj drugih, pri katerih zamanj prosjačimo za pravico slabelijših?

Nova vzgoja se ne bo ponašala z množino pravil.

Veda ima malo pravi in npravnost še manj.

Temelj vzgoji bo znanstveno-npravna naobrazba.

In metoda?

Edina: samodelavnost, produktivno delo, neprestano opazovanje prirode, v kateri leži vse; zakoni, delo, npravnost, harmonija!

Pripravljajmo pota!

Medtem pa izkušajmo sami na sebi novega človeka in njegove pogoje: novo vzgojo in nove metode.

Učimo se biti silni in samozavestni!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Ljubljanskega učiteljskega društva, dne 21. svečana t. l. Predsednik tovariš Jakob Dimnik. Slavni občni zbor! V zmyslu § 23. društvenih pravil konstatujem sklepčnost današnjega zborovanja. Štejem si v dolžnost, da vas pri tej priliki vse prav toplo pozdravljam. S tem, da se oklepate svojega društva in udeležujete njega zborovanja, kažete, da se zavedate svojega stanu. V društvu je moč, in te moči smo potrebni posebno dandanes, ko se moramo z vsem naporom potezati za svoje pravice in za košček trdo zasluženega kruha. Čim bolj se bomo pa združevali, tem večja bo naša moč, a tem slabša moč naših nasprotnikov. Žal, da naši tovariši in tovarišice tega ne upoštevajo ter rajši hodijo osamljeni ter od strani gledajo svoje tovariše, ki se pehajo in trudijo za interese učiteljskega stanu. In vendar je učiteljska organizacija poleg našega vrlega glasila »Učit. Tov.« najboljše naše zavetje v dneh potreb in nesreč! In tisti tovariši in tovarišice, ki stoje izven naše organizacije ter ne podpirajo našega stanovskega glasila, ostanejo tudi v dneh potreb in nesreč osamljeni in nikogar ne bo, ki bi jih branil in se potezal za njih pravice. Zato pa izražam ob tej priliki gorečo željo, da bi vbodoče ne bilo med nami nobenega učitelja in nobene učiteljice, ki bi ne bil član Ljubljanskega učiteljskega društva in ne naročnik »Učit. Tov.«

Izmed 88 ljubljanskih učiteljev in učiteljic je naročenih na »Učit. Tov.« 41, nenaročenih pa 47! Ti dve številki ne pričata o naši stanovski zavednosti. Nenaročnikov je na I. m. šoli 1, na II. m. šoli 2, na III. m. šoli 1, na dekliški slovenski osemrazrednici 20, na nemški deški šoli 3, na nemški dekliški šoli 13, v gluhtonemnici 4, na vadnici 2 in na Barju 1. Naročnikov na »Učit. Tov.« je pa na I. m. šoli 10, na II. m. šoli 11, na III. m. šoli 5, na slovenski dekliški osemrazrednici 4, in sicer tovarišice: Marout, Zupan, Kobau in Vajdič, na nemški deški šoli 2, na nemški dekliški šoli 3, in sicer tovarišice: Konschegg, Golf in Naglas,* na gluhtonemnici 1, v prisilni delavnici 1, pri Salezijancih 1, na vadnici 2 in na Barju 1. Na »Popotnika« so razen nemške deške šole naročene vse mestne šole. Upajmo pa, da bo v tem oziru poročilo ob letu osoret ugodneje, Bog daj! (Dobro!)

*) Na »Zvonček« sta naročeni na vsem Slovenskem le dve učiteljici. Uredn.

V imenu obolelega tajnika je poročal predsednik tako-le:

Lanski občni zbor je bil dne 23. sušca 1905. V odbor so bili izvoljeni: tovariš J. Dimnik, predsednik; tovarišica Minka Maroutova, podpredsednica; tovariš Karel Wider, tajnik; tovarišica Olga Kobau, blagajničarka; tovariš Vendelin Sadar, knjižničar; tovariš Karel Javoršek, pevodja, in tovariš Jakob Furlan, odbornik. Odbor je imel med letom tri seje, pri katerih se je posvetoval o društvenih zadevah; manj važne stvari so se pa reševale potom okrožnic. Društvo je priredilo tekom leta dva izleta, in sicer dne 11. maja na Vevče ter si pri tej priliki ogledalo tamošnjo papirnico. Tega izleta se je udeležilo nad 60 učiteljev in učiteljic. Drugi izlet je bil pa dne 25. maja k Alešu, ki se pa zaradi skrajno neugodnega vremena ni tako obnesel kakor prvi. Dne 2. septembra 1905 je umrl član našega društva g. Maks Josin. (Prisotni vstanejo.) Maks Josin je bil vzoren tovariš, zvest pristaš našega društva in reden podpornik učiteljskih listov, zato: Blag mu spomin! Ljubljansko učiteljsko društvo je izrazilo po predsedniku pokojnikovi vdovi sožalje ter položilo na njegovo krsto krasen venec z napisom: »Ljubljansko učiteljsko — vzornemu tovarišu!« Našo »Zavezo« sta pri njeni glavni skupščini v Pulju zastopala delegata Karel Javoršek in Vendelin Sadar. Dne 5. vinotoka smo imeli mnogobrojno obiskani izredni občni zbor. Pri tej priliki so poročali ljubljanski delegatje o IV. deželni učiteljski skupščini, katerim se je na podstavi tega poročila izrekla zaupnica.

Odbor je tudi deloval za splošno regulacijo učiteljskih plač. V ta namen je bila pri gosp. županu Hribarju kot ljubljanskem poslancu posebna deputacija, obstoječa iz društvenega predsednika, podpredsednice in tajnika. Deputacija je prosila za zvišanje stanarin in povišanje plač vsemu ljubljanskemu učiteljskemu, t. j. enake plače učiteljem in učiteljicam. Kakor znano, si je g. deželni poslanec Hribar prizadeval v deželnem zboru, da bi se ustreglo tej želji, a ni se mu posrečilo tega dognati. Za enake plače vsemu učiteljskemu je prosila tudi deputacija »Slovenskega deželnega učiteljskega društva«, obstoječa iz predsednika, tajnika in blagajnika, pri g. deželnem predsedniku T. Schwarzu. Tudi prošnja Slov. dež. učit. društva na deželni zbor se je glasila za enako plačo vsemu učiteljskemu. V obeh deputacijah so bili ljubljanski oženjeni učitelji in tudi prošnja na deželni zbor so sestavili in izročili g. dež. poslancu Ivanu Hribarju ljubljanski oženjeni učitelji. Zato se ne moremo prečuditi netaktnosti predsednice »Društva slovenskih učiteljic«, gdč. Katarine Drolove, ki je na shodu dne 29. grudnia 1905, očitala ljubljanskim učiteljem nekolegijalnost, rekši: »Med onimi pa, ki ne privoščijo priboljška vsem, torej tudi tovarišicam ne, ki so privedli naše poslance do tega, da so glasovali za draginjsko doklado samo oženjencem, so tudi ljubljanski oženjeni učitelji.« Kolikor besedi toliko laži! In ta grda neresnica se je izrekla en dan po shodu »Slov. dež. učit. društva«, ki so ga sklicali zopet slučajno ljubljanski oženjeni učitelji in na katerem se je po govoru tovariša Gangla sprejela enoglasno resolucija za enake plače učiteljem in učiteljicam, samcem in oženjencem! Kdo je torej nekolegijalen?! Enako nekolegijalno je govorila in hujskala učiteljice proti učiteljem gdč. Urša Zupančičeva, ki je rekla med drugim: »... še bolj pa pogrešamo medsebojnega odkritosrčnega prijateljstva. Tega bi morale iskati v prvi vrsti med tovarišisotrpini, a imamo za to prežalostne izkušnje, ker so nam učitelji nasprotni, če ne javno, pa za hrbtom.« To so zopet gola sumničenja, ki ne bodo donašale takim koleginjam, ki na tak neosnovan način nastopajo proti svojim tovarišem, koristi. Isti dan in na istem shodu je govorila zoper učitelje tudi gdč. Janja Miklavčičeva! Na tem shodu se je tudi agitiralo med učiteljicami, da naj ob novem letu vračajo stanovske liste. In to so nekatere tudi res storile, kar je obžalovanja vredno. Kdor neče biti z nami, je zoper nas in kdor vrača stanovske liste, je stanovsko nezaveden. Družite se z nami, oklepajte se naše organizacije, udeležujte se učiteljskih zborovanj in podpirajte duševno in gmotno stanovske liste in verjemite nam, da bo bolje za nas in za vas, kakor pa,

če hodite same zase. Z veseljem pa konstatujemo, da je mnogo učiteljic zavednih in kolegijalnih, ki hodijo z moškimi učiteljskim v vseh bojih, sodelujejo pri učiteljski organizaciji in podpirajo stanovske liste. Vsa čast tem zavednim učiteljicam, in prepričane naj bodo, da bomo učitelji hodili z njimi vedno z roko v roki, če pojde za njih pravice. Naša društva in naša stanovska glasila jih bodo vedno branila, prezirala pa in če bo treba javno nastopala proti tistim učiteljicam, ki bi ruvale zoper našo organizacijo in ne podpirale stanovskih listov ali še celo ruvale zoper nje! Clara pacta, boni amici! (Odobranje.)

Blagajniško poročilo. Preostanek lanskega leta znaša 52 K 87 h. Letos je bilo dohodkov 109 K 50 h, stroškov pa 93 K 48 h; v blagajni preostaja 68 K 89 h. Od te vsote je naloženih v ljubljanski mestni hranilnici 30 K, v hranilnici in posojilnici Učit. konvikta 25 K in v ročni blagajni je pa 13 K 89 h, kar znaša skupaj 68 K 89 h.

Društvo ima 48 članov, in sicer 30 učiteljev in 18 učiteljic; ostali ljubljanski učitelji in učiteljice stoje pa izven učiteljske organizacije ter hodijo osamljeni svojo pot, kar je v današnjih dneh vredno obžalovanja in pomilovanja!

Volitev odbora. V odbor so bili izvoljeni zopet stari odborniki, in sicer z istimi funkcijami kakor lansko leto; pregledovalcem računov sta bila pa izbrana tovariša Ivan Bernot in Josip Pavčič.

Slučajnosti. K tej točki se oglasi k besedi Luka Jelenc, ki utemeljuje svoje postopanje glede 25% draginjskih doklad tako-le:

Veseli me, da se mi ponudi prilika, da pojasnim zadevo, ki je provzročila toliko razburjenosti in neopravičenega sumničenja med kranjskimi učitelji samci in še več med kranjskimi učiteljicami. V mislih imam namreč regulacijo učiteljskih plač, oz. boj za draginjske doklade v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega.

Navzoč pri zborovanju učiteljskega društva za šolski okraj ljubljanska okolica so me že pozvali, da naj se izjavim, je li res, kar se trdi, da je ljubljansko učiteljsko društvo in tudi jaz zakrivil, da niso dobili draginjskih doklad vsi učitelji in učiteljice. Ker nisem član imenovanega društva, sem izjavil, da pojasnim vso zadevo, kolikor je meni znana, pri občnem zboru »Dežel. slov. učiteljskega društva«. Tu se je stvar pojasnila tako jasno, da se mi ni videlo potrebno, poseči v debato, ker sem bil popolnoma prepričan, da so se s soglasno sprejeto resolucijo pomirili duhovi in prišle do prepričanja tudi učiteljice, da učitelji niso zakrivil, ker one niso dobile draginjskih doklad. A motil sem se, motil prav temeljito.

Kako je postopalo učiteljsko, naj povem nakratko. Kakor že več let zaporedoma, je vložilo tudi pred zadnjim zasedanjem deželnega zbora »Dežel. slov. učiteljsko društvo« prošnjo za izboljšanje našega gmotnega stanja. V tej prošnji se je poudarjalo v posebnem odstavku: **Učiteljice naj imajo isto plačo, kakor učitelji.** Za to so mi pričali člani odbora, posebno pa tajnik, tovariš Furlan, ki je pisal prošnjo. (Tov. J. Furlan: Res je!)

Ko se je sešel deželni zbor, je vložil deželni poslanec g. Iv. Hribar nujni predlog, naj se izvoli poseben šolski odsek, ki naj še v tem zasedanju stavi primerne predloge glede regulacije učiteljskih plač. To se je zgodilo. Pa že pri utemeljevanju tega predloga so se čuli glasovi, da v tem zasedanju ni mogoče stalno regulirati učiteljskih plač, ker je treba v prvi vrsti skrbeti za pokritje, česar pa večina ni storila, ker je bila preverjena, da bo obstrukcija divjala še dalje. Če bi deželni zbor izdelal še tako lep zakonski načrt, ne dobi sankcije, če ni preskrbljeno obenem za pokritje. (Tov. Dimnik: Tako je bilo na Goriškem in v Bukovini.) O tem je bilo prepričano tudi učiteljsko, in zadovoljilo bi se bilo, da dobimo vsi vsaj draginjsko doklado 25% temeljne plače. Večina deželnega zbora je hotela to tudi storiti, a zdaj je posegla vmes klerikalna stranka. Vnel se je hud boj v šolskem odseku. Narodnapredna stranka in poslanci ve-leposestva so hoteli dovoliti draginjsko doklado vsemu učiteljskemu, klerikalci pa samo oženjenim učiteljem. Sprejet je bil predlog večine. A sedaj vstanejo klerikalni člani šolskega

odseka, izjavijo, da bodo obstruirali sklep, da ga ne puste pred plenum in zapuste posvetovalnico. Da ne pade v vodo vsa stvar, je začela prijenjavati narodno napredna stranka. Začno se pogajanja; zedinijo se, da se snide še enkrat šolski odsek. Tik pred odločilno sejo pokliče poslanec g. Iv. Hribar k sebi mojo malenkost ter me vpraša: »Kakšno je vaše mnenje in mnenje drugega učiteljskega glede draginjskih doklad?« Jaz odgovorim: **„Pravično je, da dobe draginjsko doklado vsi učitelji in vse učiteljice, ker smo jo potrebni vsi. To je moje mnenje in mnenje učiteljskega, s katerim pridem v dotiko.“** Poslanec g. Iv. Hribar: »Če pa to ni mogoče doseči?« Jaz odgovorim: **„Če Vam tega ni mogoče doseči, rešite to, kar je rešiti mogoče.“**

Zdaj pa vprašam: Ali bi bil mogel kdo v takem slučaju drugače govoriti? Ali bi bi mogel reči: Oženjeni učitelji — družinski očetje — odklanjajo draginjsko doklado, ako je ne dobe vsi učitelji in vse učiteljice. Ali bi ne bilo zavladalo med družinskimi očeti silno in opravičeno ogorčenje nad onim, ki bi si drznil nasvetovati kaj takega? Ali bi ne bil vnebovpijoč greh, vreči iz učiteljskih družin nad 107.000 kron?! Sodi naj javnost, sem li mogel, vprašan za mnenje, odgovoriti drugače! Pritrditi mi mora vsakdo, tudi gospodične Drol, Zupančič in Miklavčič. In vendar sem moral slišati čestokrat, da sem postopal egoistično in nekolegijalno.

Vse to, kar sem povedal zdaj, je bilo že znano na občnem zboru »Dežel. slovenskega učiteljskega društva« dne 29. decembra l. l. Znano je bilo to tudi učiteljicam, ki so se bile udeležile v mnogobrojnem številu tega zborovanja. Toda kaj se zgodi? Takoj drugi dan po občnem zboru v »Narodnem domu« je zborovalo v šentjakovski šoli »Društvo slovenskih učiteljic«. Odkrito povem, da se še nisem udeležil učiteljskega zborovanja, kjer bi se bilo toliko sumničilo in vedoma zavijalo resnico, kakor tu. Glavne govornice so se menda izkušale, katera bo natrosila več neresnice mnogoštevilnim zvestim poslušalkam. Očitale so nam učiteljem zahrbtno postopanje, videle so v nas prave zarotnike, ki skrivaj sklicujemo zborovanja, da se posvetujemo, kako bi pregovorili poslance, da bi ne dali učiteljicam draginjskih doklad. K sklepu pa so izjavile, da se hočejo osamosvojiti in stati na lastnih nogah. Dobro! Mi učitelji vzamemo to na znanje. Ne vem pa, če si bodo odslej lažje izboljšale svoj gmotni položaj, ko ne bodo več stale v naših vrstah in bodo hodile lastna pota. Jaz jako dvomim o tem, vsaj za svojo osebo. En uspeh so pa le dosegle gospodične govornice. Nahujskale so še tisto malo številce naročnic na naša glasila, da jih je večina vrnila z novim letom.

Ne stavim nobenega predloga, izrazim le svoje pomilovanje in obžalovanje, da se je to zgodilo.

K sklepu opozarjam gospodične učiteljice, kje naj iščejo onih, ki jim niso privoščili draginjskih doklad. To so klerikalni poslanci. Deputaciji, ki so jo bile poslale k dr. Šusteršiču, je ta slovesno zagotavljal, da se hoče on in njegova stranka vedno potegovati za koristi učiteljic; a ni ji natočil čistega vina. Povedati bi jim moral, da klerikalni poslanci-kmetje nočejo o učiteljicah ničesar vedeti, in da so bile ravno učiteljice glavni vzrok, da ni dobilo vse učiteljskega draginjskih doklad, ker bi potem pri stalni regulaciji plač več ne moglo iti pod 25%. To nameravajo z učiteljicami storiti klerikalci, četudi jih je mnogo pod njihovim okriljem. (Odobranje.) (Dalje.)

„Pedagoško društvo v Krškem“ je zborovalo dne 22. febr. t. l. v risarski dvorani meščanske šole v Krškem. Zbora se je udeležilo blizu 40 članov; od najoddaljenejših krajev so prihiteli društveniki vzlic sila slabemu vremenu ter tako zopet pokazali svojo požrtvovalnost za stanovske interese. Izmed društvenih zadev, ki so se razpravljale, omenim le to, da je društveni odbor izrekel soglasno zahvalo bivšemu predsedniku, g. nadzorniku L. Stiasnemu, za njegove zasluge za društvo, in pa da se je sklenilo, naj se društvena pravila ne izpremenijo, kakor se je svoj čas nasvetovalo, ker so v svojem bistvu ista kot pravila drugih okrajnih učiteljskih društev. Predsednik g. Josip Brinar je nato podaval »O novih potih v jezikovnem pouku«. Opozarjal je v svojem govoru na najnovejša stremjenja, kakor na teženje, da bi se

razne panoge jezikovnega pouka združile v nerazkosano celoto, zbuja je zanimanje za Kernovo metodo ter navajal dela za temeljito proučevanje teh vprašanj. A nekaj čisto novega je bila njegova razprava o reklih ali frazah in o njih uporabi v ljudski šoli. Označil je postanek slik v narodni govorici ter opozarjal na njih globoki smisel. Koliko zgodovine, kulturnega razvoja, šegavosti, pretiranosti i. dr. odseva iz slik v govorici, o tem je navedel podavatelj obilico zgledov. Naposled je še dodal nekaj metodiških migljajev, kako naj učitelj zbuja zanimanje za slikovitost jezika ter kako se naj učenci okoriščajo s snovjo, nabrano v jezikovnih »slovarčkih«. »O umetniški vzgoji« je podaval g. K. Humek ter pri tem posebno opozarjal na nedostatek v naših šolah, da se vse preveč goje znanosti, a umetnost, od katere človek nima materialne koristi, pa se zanemarja. S kredo v roki je pokazal društvnikom, kako se more vzbuditi s preprosto povestco zanimanje, da mrtve stvari takorekoč ožive pred učenci.

G. predsednik je dodatno k temeljiti razpravi podavatelj še opozoril, kako se mora tudi pri jezikovnem pouku učitelj varovati, da ne razprši umetniškega vpliva literarnih umotvorov; a naposled se je še vnel razgovor o »ilustriranju« pri obravnavi berilnih sestavkov. Govorec »O plačah meščanskih učiteljev na Kranjskem« je podavatelj, g. L. Stiasny, naglašal, da se dozda še ni nobeno učiteljsko društvo na Kranjskem zavzelo specijalno za meščanske učitelje, a naše društvo je v prvi vrsti poklicano za tako inicijativo. Opirajoč se na obširno utemeljevanje, podprto z mnogobrojnimi statističnimi podatki, je naposled stavil naslednje tri predloge, ki so bili soglasno sprejeti: 1. Deželni šolski svet naj primerno zviša plače in starostne doklade meščanskih učiteljev na Kranjskem, naj ustanovi dve kategoriji plač ter poskrbi tudi za stanarino. 2. Normalno-šolski zaklad naj prevzame tudi plačevanje učiteljev na meščanskih šolah. 3. Deželnemu šolskemu svetu se priporoča prireditvev tečaja za učitelje, ki hočejo napraviti izpit za meščanske šole.

Društveni odbor je sklenil v zadnji seji, da bodi stalna točka dnevnega reda vsakega zborovanja »Razgovor o najnovejših pojavih na pedagoškem polju.« Pri tej točki je g. predsednik J. Brinar očrtal glavno vsebino sicer ne nove, a še premalo poznane knjige »R. Hildebrand: Vom deutschen Sprachunterrichte in der Schule u. von deutscher Erziehung u. Bildung überhaupt,« ter je tudi v glavnih potezah označil g. Majcnovo »Metodiko zemljepisnega pouka«. G. K. Humek pa je seznanil društvnike z najnovejšimi risarskimi deli, kakor »Schneider: Der Zeichenunterricht in seiner Neugestaltung«, »Kuhlstrunk: Entwurf eines Lehrplanes an österr. Volksschulen«, Lukas-Ulmann: Elementares Zeichnen«, Leibrock in Schmidtovo delo (za nadaljnje študije učitelju), »A. Andel: Der moderne Zeichenunterricht«, »Jahrbuch für den Zeichen- u. Kunstunterricht«; Andreasova šaljiva »Buschiada« pa je bila še za nameček. V veliki dvorani Ženerjeve gostilnice so se po zborovanju zbrali vsi društvniki k skupnemu obedu, kjer se je izpregovorila še marsikatera beseda ter se je razvila prijateljska zabava.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je imelo svoje redno zborovanje dne 2. februarja t. l. v Celju pri obilni udeležbi. Otvarjajoč zborovanje pozdravi tov. predsednik v iskrenih besedah navzoče tovariše ter dolgoletnega podpornega člana g. Rebeka iz Celja, ki kot navdušen Slovenec kaže zanimanje za ves pokret v našem narodu. — Nadaljujoč svoj govor opozori tov. predsednik navzoče še na imenovanje tov. Schmoranzerja za okrajnega šolskega nadzornika, kateremu v imenu vseh tovarišev iskreno čestita. Z njim izgubimo, kakor je poudarjal predsednik, izbornega tovariša, a naše društvo plemenitega člana, zakaj vedno je bil miren, delaven in zanesljiv član našemu društvu. Predsednik ga prosi, naj ohrani društvo v dobrem spominu in naj še pride večkrat v našo sredino. — Pred koncem zborovanja se tov. Schmoranzrer najtopljeje zahvali predsedniku in tovarišem za iskreni čestitki z zagotovilom, da ne preneha biti član našemu društvu — ne samo če pride v Maribor,

ampak če bi ga tudi usoda zanesla kam drugam, zakaj to društvo mu je postalo vrlo simpatično.

Pregledovalci računov so našli vse v redu, na kar se je dal staremu tov. blagajniku absolutorij. Pregledovalec računov tov. Čulek je dal na novo izvoljeni blagajničarki več upoštevanja vrednih nasvetov. — Tov. predsednik opozarja navzoče na letnino »Učiteljskemu konviktu«, člane »Jubilejske samopomoči« pa, da vpošljejo običajni prispevek. — Risarski kurz se bo nadaljeval, ker je tov. Schmoranzrer preskrbel že za naslednika. (Najbrže bo pa po možnosti sam tov. Schmoranzrer še nadalje vodil pouk v risarskem kurzu.) — Ker je »Zvezna tiskarna« v Celju nameravala opustiti tiskanje samoslovenskih obrazcev za pobotnice, a je pozneje sklenila, jih nadalje imeti v svoji založbi, zato se vsi zavedni tovariši opozarjajo, da kupujejo le slovenske obrazce za pobotnice. — Predlagalo se je tudi, naj si društvo namesto pred leti izgubljene knjige za vpisovanje zapisnikov nabavi novo, v katero se naj vpiše za to sestavljena zgodovina našega društva od njega obstanka do danes. Tovariša Fr. Brinar in R. Wudler se poverita, da sestavita do prihodnjega zborovanja nekaj pregled o zgodovini našega društva.

Po predavanju g. prof. J. Kožuha o štožčevi projekciji se določi prihodnje zborovanje na 19. marca. Do takrat bodo tudi, mislim, vsi redki obiskovalci naših zborovanj prespali zimsko spanje in gorko pomladno solnce jih bo ta dan privedlo na romarsko pot v Celje — k našemu zborovanju. Po zborovanju smo se sešli vsi tovariši v »Narodnem domu«, kjer se je slavila odhodnica tovariša Schmoranzerja. V veselem tovariškem krogu je hitro minil čas in prekmalu je napočil trenutek, ko smo predragemu tovarišu stisnili roke v slovo, iskreno želeč, naj še večkrat prihiti k nam.

Književnost in umetnost.

Tovariš Emil Adamič, ki si je s svojimi skladbami pridobil že odlično mesto med našimi skladatelji, je napisal novo delo »Vojaške narodne pesmi« za sopran, alt, moški zbor in orkester. Efektno skladbo bodo prvokrat izvajali še ta mesec v Idriji pri koncertu, ki ga priredi tamkajšnja realka v korist dijaškemu podpornemu društvu.

„Zvonček“. Štev. 3 tega prelepega mladinskega lista ima tole bogato vsebino: 1. Pomladi v pozdrav. Boriso. Pesmi. 2. Mraz. Sokolov. Pesem. 3. Misli potujejo. Fran. Žgur. Pesem. 4. Mladi ribič. Žirov. Povest. 5. Bolnica. E. Gangl. Povest s podobo. 6. Polrazvita roža. Bogomila. Pesem. 7. Bela Ljubljana. Lad. Ogorek. Popis z 8 podobami. 8. Prebrisana Belčičevka. Juraj Pangrac. Povest. 9. Kos in trnjolica. Mihael Levstik. Basen. 10. Ptičice se uče peti. Leon Poljak. Pesem s podobo v barvotisku. 11. Odplavala je ž njim . . . Andrej Rapè. Spominska črtica. 12. Kaznovana sirovost. Mihael Levstik. Povest. 13. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. Fr. Rojec. — Stroj za pečačenje pisem. — Hiša z 49 nadstropji. — Največji gozdi. — Število zvezd. — Lekarne na Ruskem. — Štiristoletna želva. — Največ kožuhovine. — Devetkrat novo mesto. — Ruske gosi. — Svetovni pridelek pšenice. — Čaj kitajskega cesarja. — Velikan. — Rešitev besedne naloge v drugi številki.

Vestnik.

Zagovornica učiteljstva je »Laibacher Schulzeitung«. V februarjevi številki prinaša notico o draginjski dokladi kranjskega učiteljstva. Ta notica je tako izborna, da moramo seznaniti z njo tudi svoje čitatelje. Toda nje klasičnost se spozna le iz originala, ki si ga naj kranjsko učiteljstvo prijazno vtisne v spomin. Allerhand Gerüchte sind über sie (draginjsko doklado) im Umlaufe; wahr ist, daß sie demnächst in klingender Münze ans Tageslicht kommt. (Koliko poezije za ubogih 25%!) Wer ist schuld an der Verschleppung? (Sedaj poslušajte!) Darf man's sagen! Die Lehrer

selbst! (Sedaj pride dokaz!) Die Behörde hat noch immer nicht alle notwendigen Daten beisammen und wird dadurch in der Ausarbeitung aufgehalten! (Ta dokaz drži! Sicer pa mora imeti »Laibacher Schulz.« zveze tudi s to »Behörde«, da ve vse tako natanko. Kolikor vemo, je učiteljstvo že o Božiču izdelovalo tiste izkaze, pa bi jih še danes ne imela »Behörde« v rokah?! — Da bi pa to očitaneje preveč no bolelo, obrača slavna »Laib. Schulz.« brušeno puščico tudi na drugo stran. Kam, ne bo težko ugeniti!) Freilich hat der Offiziosus die Sache auch wieder zu haarscharf genommen u. einen allzu großen Apparat in Bewegung gesetzt. — Kakšen barbar mora biti ta »Offiziosus«, ki se z vsjo silo zavzema za to, da bi dobilo učiteljstvo tiste krajcarje, ki so mu jih obljubili že meseca novembra lanskega leta! Ako je stradalo učiteljstvo do novembra, bo tudi do marca in še naprej, saj — kakor imenuje to življensko vprašanje — »die Sache« nič ne boli »Laib. Schulz.« — Sicer pa je tendenca takega pisanja šolskega lista takoj jasna, ako pomislimo, da mu je urednik c. kr. profesor in c. kr. okrajni šolski nadzornik — gosp. Rudolf E. Peerz.

Klasifikacija konferenčnih poročil je na Kranjskem najnovejša in najvažnejša pridobitev na šolskem polju. Ko mine od uradne skupščine dobrega pol leta, začno dohajati referati nazaj. Vsak referat pa postane potem, ko ga zopet dobi učitelj ali učiteljica v roke, zanj in njegovo potomstvo dragocena svetinja, ki jo bodo strme ogledovali še pozni rodovi. In zakaj? Vsak referat ima spodaj največkrat s svinčnikom napisano sodbo in red blagorodnega gospoda c. kr. okrajnega šolskega nadzornika. Da so te opazke duhovita in lakonično izražena strokovno-temeljita recenzija, ni treba posebej poudarjati. To dokazuje najpreprostejši primer: Ta in ta zveza naj bi bila taka in taka, sicer je izdelek dober ... zadosten ... prav dober ... In tako ostanejo do sodnega dne ti referati važni dokumenti visokega kulturnega naziranja, ki je v l. 1906. po rojstvu Gospodovem degradiralo resne pismene izdelke kranjskega učiteljstva do ubogih domačih vaj ljudskošolske mladine. Tega dejstva ne bo smel prezreti noben slov. kulturni zgodovinar!

Tako taksirajo delo v šoli! Poslanec Berks je v državni zbornici dne 30. prosinca t. l. interpeliral zaradi pripravljavnice na veliki gimnaziji v Celju. Ta razred v tem šolskem letu obiskuje le 6 učencev; nastavljen pa je zanje poseben učitelj, ki pa — kar Berks ni omenil — ima tudi obveznost, poučevati petje na vsej gimnaziji. Berks je v svoji interpelaciji med drugim doslovno dejal: »Učitelj stane 4000 kron. S tem zneskom bi se lahko plačeval poseben učitelj za vsakega teh učencev.« — Zdaj pa računajmo! 4000 K : 6 = 333 K ali 55 K 50 h mesečno. Ali bi gosp. graščak vitez Berks s to vsoto dobil kočijaža na mesec brez hrane in stanovanja?! — Mi se ne ogrevamo za ponemčevalno pripravljavnico; a pribili smo stvar zato, da se vidi, kako lahkomišljno se take interpelacije podpisujejo po naši inteligenci, ki s tem jasno kaže, da sploh danes še ne more razumeti, da bi se poučno delo vendar moralo bolje plačati nego ono kakega — težaka.

Star pravdar.

Okrajna učiteljska skupščina za litijski okraj. Za letošnjo okraj. učit. skupščino, ki bo dne 27. junija t. l. v Zatičini, so se določila sledeča poročila: 1. »Stalni šolski in učni red v obče«, poročata učitelja Iv. Šega iz Šmartnega in Fr. Lužar iz Izlake. 2. »Pravice in dolžnosti nadučiteljev s posebnim ozirom na lokalne učit. konferencije v smislu stalnega šolskega in učnega reda«, poroča nadučitelj G. Škrbinc iz Višnje gore. 3. »Pravice in dolžnosti učiteljev (učiteljic) s posebnim ozirom na lokalne učit. konferencije v smislu »stalnega šolskega in učnega reda«, poroča učiteljica P. Tomšič iz Višnje gore. 4. »Katere učne pripomočke je rabiti v posameznih oddelkih in skupinah«, poroča učiteljstvo v Zatičini. 5. »Splošen referat za ostalo učiteljstvo »Šola in dom« je predložiti c. kr. okr. šol. nadzorniku do 1. junija t. l.

† J. Vrtnik. Dne 3. prosinca t. l. je umrl v Dragi kočevskega okraja upokojeni učitelj J. Vrtnik v starosti 76

let. Služboval je v Dragi, Osilnici, Spodnjem logu in Banjiloki, kjer je bil upokojen. Bil je tudi 32 let c. kr. poštar in za svojo požrtvovalnost odlikovan s častno kolajno. Celih 20 let se je ukvarjal z nošno pošto. Prenašal je težke zaboje iz Osilnice do Broda in to 4 ure daleč in največ ponoči. Bile so to zanj bridke ure, a pri sedanjih gmotnih razmerah je učitelj-trpin primoran poseči po postranskih dohodkih, da si vsaj deloma zagotovi svoj lastni obstanek. — Bil je skozinskoz zvest pristaš napredne stranke, zato mu tudi v tem oziru ni manjkalo sovražnikov; sicer je pa bil mirnega, blagega značaja in kot tak povsod jako priljubljen. Bodi mu blag spomin, soprogi pa iskreno sočutje in sožalje!

Svetla in temna stran — alterniranja. Pristaši alterniranja poudarjajo zlasti, kako dobro je, če učitelj obdrži učence več let, ker pozna njih posebnosti (individualiteto). V tem smislu se pa lahko trdi, da slabejši učenci bolj potrebujejo tistega učitelja, ki jih že dobro pozna, kakor pa boljši. Zato bi kazalo, da ostane učitelj 2 leti v enem razredu. Nasprotniki alterniranja pa zopet poudarjajo, da je bolje, če učitelj ostane po več let v enem razredu, ker se v metodi bolj uglobi. Ugovori temu so pa zopet, da učitelj, ki deluje veliko let v enem razredu, nekako otrpne, ker postane njegovo obzorje preveč omejeno. Tak učitelj postane potem manj sposoben za druge razrede.

Kakšne naj bodo hospitacije. Navadne hospitacije nimajo dosti pomena, ker so le nekake javne izkušnje z lastnimi učenci; pač pa se kaže učiteljeva metodiška spretnost, ako nastopi s tujimi učenci. Začno pa naj gg. nadzorniki!

Splošna in enaka volilna pravica — pa dvojna mera na Štajerskem in Koroškem. Po novi volilni reformi so na Spod. Štajerskem ločena mesta od občin, s tem Nemci pridobe 1 mandat, na koroškem pa se kompaktno stanujoče Slovence pomeša tako med Nemce, da izgubé 2 mandata. Ali ni tu namen očividni, da se hoče raztresene Nemce na Južnem Štajerskem ohraniti, združene Slovence na Koroškem pa polagoma ugonobiti. No, »lepi klub«, ali spiš?

Na podlagi § 3. zakona z dne 10. januarja 1906. l. se uvrste v I. razred z letnimi 1600 K na Goriškem ti-le učitelji: Benigar A., nadučitelj, Tomaj; Leban A., nadučitelj Komen; Trampuž J., nadučitelj, Kostanjevica; Fakin A., nadučitelj, Repentabor; Tomšič Franc, nadučitelj, Nabrežina; Tomšič Josip, voditelj, Skopo; Berginec Anton, nadučitelj, Sežana; Bano Ivan, voditelj, Divača; Vodopivec Franc, nadučitelj, Brestovica; Černe Franc, učitelj, Tomaj; Sila Lukež, učitelj, Vojšćica; Kosovel Anton, nadučitelj, Pliskavica; Starec Filip Jakob, nadučitelj, Lokev; Grahli Ivan, nadučitelj, Štanjel.

V drugi plačni razred z letnimi 1400 K se uvrste ti-le: Štrekelj Albin, učitelj, Škocjan; Tance Avgust, učitelj, Nabrežina; Štrekelj Josip, učitelj, Komen; Ipavic Peter, učitelj, Sveto; Ravbar Josip, višji učitelj, Zgonik; Macarol Anton, višji učitelj, Gorjansko; Šonc Alojz, učitelj, Devinsčina; Grunter Karel, učitelj, Sežana; Stres Feliks, učitelj, Škrbina; Vundermin Franc, nadučitelj, Dutovlje; Vovk Milan Ladislav, nadučitelj, Povir; Bolle Franc, učitelj, Misliče; Šinigoj Josip, Mavhinje; Rojc Andrej, učitelj, Veliki dol; Gregoretič Anton, učitelj, Rodik; Macarol Alojzij, učitelj, Šempolaj.

Plačo 1200 kron dobe: Arko Leopold, voditelj, Kostanjevica; Bekar Alojz, voditelj, Štorje; Benko Ivan, voditelj, Štjak; Kenda Ferdo, voditelj, Kazlje; Legiša Henrik, voditelj, Gabrovica; Mervič Anton, učitelj, Povir.

Plača 1000 K ostane učiteljem; Fakin Anton, Temnica; Hreščak Alojz, Lokev; Peček Avguštin, Kopriva; Poljšak Albert, Avber; Skof V., Kobljeglava; Šuc Avguštin, Branica.

V prvo plačno vrsto s 1400 kronami se uvrste te-le učiteljice: Cazafura Kristina, Sežana; Jerman Helena, Gorjansko; Jugerl Ernesta, Komen; Lozej Ivana, Repentabor.

V drugo plačno vrsto z letno plačo 1200 K se uvrste učiteljice: Škerbic Helena, Pliskavica; Peternel Olga, Komen; Kutnik Cilka, Nabrežina; Kavčič Ema, Štanjel; Orel F., Zgonik.

Plačo III. plačne vrste v znesku 1000 K dobe učiteljice: Eppich Balbina, Lokev; Ličar Franja, Komen; Lorenenti Pavla, Sežana; Živec Franja, Dutovlje.

Ostale provizorične učiteljice ali supletinje dobe le stanarino povišano.

Uradna učiteljska skupščina za kranjski šolski okraj bo dne 5. julija t. l. v Cerkljah.

„Rdeči Prapor“ se v zadnji številki obširno bavi z učiteljsko pasivno rezistenco. Na ta izvajanja bomo še odgovorili.

„Steir. Lehrerbunda“ nova pravila so potrjena ter se odbor te združbe, ki bo obsegala vse štajersko ljudsko učiteljstvo, konstituirala dne 18. marca t. l. v Gradcu. »Zveza slov. štaj. učiteljev in učiteljic« bo imela poleg svojega načelnika še tri zastopnike v »Bundovem« odboru. Dal Bog, da bi to po tolikem naporu izvršeno zedinjenje ostalo — trajno!

Okrajna učiteljska skupščina za logaški šolski okraj, se vrši dne 4. julija 1906 na Rakeku po tem-le vzporedi: 1. Otvoritev konference in imenovanje predsednikovega namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Priobčilo c. kr. okr. šol. nadzornika o stanju nadzorovanih šol. 4. Tema: Sestava enotnega učnega načrta za ponavljalne šole, na podlagi z odlokom c. kr. dežel. šol. sveta z dne 24. septembra 1902., št. 3061, priobčenih načel. Poročevalec g. nadučitelj M. Habaj. 5. Tema: Brzjavna vremenska prognoza in sodelovanje šole pri tej koristni napravi. (Na podlagi odloka c. kr. dežel. šol. sveta z dne 8. marca 1905, št. 750.) — poročevalec g. učitelj A. Šabec. 6. Tema: Kako naj deluje šola v varstvo koristnih živali in proti trpinčenju živali zlasti domačih? (Na podlagi odloka c. kr. dežel. šol. sveta z dne 23. februarja 1904, št. 632.) Teze: a.) Pri šolski mladini je zbuditi veselje in ljubezen do narave. b.) Znanje pokončavanja naših setev in vrtov po žuželkah. c.) Poznanje živali, ki živijo od takih žuželk. d.) Stud pred pokončavanjem ptic in razdiranjem ptičjih gnezdec. e.) Stud pred mučenjem domačih živali. f.) Šolski predmeti, pri katerih se najlažje opozarja na varstvo živali. g.) Table o varstvu živali. h.) Krmišča za ptice. i.) Šolska knjižnica. j.) Izleti. To nalogo morajo izdelati vse učne osebe razen pri prejšnjih točkah navedenih poročevalcev, ter vpsolati svoje izdelke do dne 16. maja 1906 c. kr. okraj. šol. nadzorniku. Poročevalec se določi pri konferenci. 7. Poročilo knjižničnega odbora. 8. Volitev knjižničnega odbora. 9. Volitev stalnega odbora. 10. Izbor novih učnih knjig za šol. leto 1906/7. 11. Samostalni nasveti, ki so najkasneje 3 dni pred konferenco naznaniti c. kr. okr. šol. nadzorniku. Po konferenci se vrši volitev dveh zastopnikov učiteljstva v c. kr. okraj. šol. svetu za prihodnje šestletno dobo.

Razgled po šolskem svetu.

— Risarska enketa v Ljubljani v kratkem dokonča svoje delo, toda opomniti je treba že sedaj, da učiteljstvo ne sme pričakovati kaj dovršenega, in sicer zato ne, ker na svetu sploh ni nič popolnega in pa ker imamo vsi še premalo izkušenj. Vendar bo to prav porabno navodilo za tiste tovariše, ki jih veseli moderno risanje, pa niso imeli prilike do sedaj se izariti v tem predmetu. Za te bo to dobro došla učna pot, ki jo pa bodo lahko še izboljšali z lastnimi izkušnjami, in to veliko prej, kakor če bi sami tavalili dolgo po temi.

Listnica uredništva.

Zaradi tesnega prostora smo morali več stvari odložiti. Vse pride polagoma na vrsto.

A. V. v Z. Ne! To je razžaljenje. Tožite! — Milan. Ni treba! Kakor čujemo, dela na to g. prof. dr. Ilešič.

V Tolmin. Vašega dopisa ne moremo priobčiti ker je osebnega značaja in polemizuje s »Sočo«. Porabimo pa vsebino o priliki in v drugačni obliki. — Na štajersko. Tudi porabimo, a v drugi obliki — V krški okraj. Bodite brez skrbi! Svojih dopisnikov ne izdajamo nikdar in nikomur. Ako dobimo to, o čemer nam pišete, se bomo že sami branili. To je neznatna afera, ki jo bomo lahko preboleli. A eno je gotovo: prej bo konec tistih, ki nam hočejo škodovati, nego nas, ki hočemo iztrebiti gnilobo in ki branimo učiteljstvo. V rokah imamo dokaze o eklatantnem kršenju veljavnih zakonov. Ko pridemo s temi na dan, ne bo žalosti na naši strani, ampak tam, kjer goje in razvnamajo sovraštvo do nas. Ko pride doba, bomo tako neusmiljeno brezobzirni, kakor še nismo bili. Posledice naj si pripišejo tisti, ki so krivi.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 182/m. š. sv.

Na mestni dvorazrednici na Karolinski zemlji je popolniti stalno učiteljsko mesto s sistemizovanimi prejemki in prostim stanovanjem.

Prošnje je vlagati predpisanim potom na c. kr. mestni šolski svet v Ljubljani do 25. marca t. l.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 23. svečana 1906.

Št. 208.

V. litjskem okraju je razpisano s tem novo učno mesto na šestrazredni ljudski šoli v Toplicah v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje se imajo predlagati semkaj predpisanim potom do 20. marca 1906.

Prosilci za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 18. svečna 1906.

Št. 464

Na štirirazredni ljudski šoli v Trnovem se razpisuje s tem eno učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do dne 26. marca 1906.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni šolski službi morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni 25. februarja 1906.

Št. 465.

Na petrazredni ljudski šoli v Postojni se razpisuje s tem eno učno mesto za učiteljice v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 26. marca 1906.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 25. februarja 1906.

Zaupnica

gospodu c. kr. okrajnemu šolskemu nadzorniku

Andreju Lasiču

v

Tolminu.

Z ozirom na to, da hočejo izvestni krogi omajati ugled in zaupanje gospodu c. k. okr. šol. nadzorniku pri učiteljstvu, izjavljajo s tem nižje podpisani, da se ne puste begati, ker ker so si v svesti njegove naklonjenosti do učiteljstva, ter mu izkazujejo svoje največje spoštovanje in zaupanje.

Albina Gerželj l. r., Ljudmila Mesar l. r., Kati Brezavšček l. r.

Ana Gerželj l. r., Milka Zavrtnik l. r.

Josip Rakovšček l. r., Peter Kogoj l. r., Andrej Sattler l. r.,

Franc Peternej l. r., Viktor Vuga l. r., Josip Tauš l. r.

Jubilejska samopomoč.

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice. Za sprejem se je oglasiti pri načelniku (zdaj nadučitelj **Franco Ks. Trošt** na Igu pod Ljubljano.)

V društvo se sprejemajo le oni ki še niso nad 45 let stari.

Pristopnina se ravna po starostnih letih, in sicer od 20 do 25 let **2 K 50 v**, od 25 do 30 let **5 K**, od 30 do 35 let **10 K**, od 35 do 40 let **15 K**; od 40 do 45 let **20 K**; poleg tega še **2 K** za prvi smrtni slučaj in **1 K** vpisnine. Letno se plača za rezervni fond **2 K**.

Po društvenikovi smrti izplača načelnikstvo takoj zakonitim dedičem tolikokrat po **dve kroni**, kolikor je društvenikov. Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po **dve kroni** za nadaljni slučaj smrti. Konec leta 1905 je bilo pri društvu 198 članov.

Odprto pismo

na gospoda **Andreja Vrtovca**
začasno upokojenega učitelja

v Tolminu.

Vaša ponovna na gospoda c. kr. okr. šol. nadzornika Andreja Lašiča obrnjena odprta pisma, v katerih ste si izvolili poleg drugega njegovo uradno delovanje na povsem nekvalifikovan način za napadno točko Vašega osebnega sovraštva in ste se takorekoč označili kot pokrovitelja in varuha naših koristi, nas prisilijo, Vas tem potom naprositi, da v prihodnje opustite nenaprošeni in nepoklicani zastopati koristi učiteljstva takim načinom.

Učiteljstvo tolminskega političnega okraja pozna zadostno lastnosti srca in značaj gospoda šol. nadzornika Lašiča, zna tudi ceniti njegovo delovanje in mu izkazuje največje zaupanje in v največji meri zasluženost spoštovanje.

Radi tega smatra učiteljstvo tega političnega okraja kot častno dolžnost, da tem potom protestuje proti Vašim vednim, iz osebnega sovraštva in malenkostnih častihlepnih vzrokov izvirajočim napadom na gosp. okr. šolskega nadzornika Lašiča in Vas pouči, da z vso odločnostjo odklanja Vaše varstvo in Vaše posredovanje, dokler je bode izkazovali takim nevednim in netaktnim načinom.

Raf. Gomišček l. r., **Josipina Skert** l. r., **Ljudmila Gerželj** l. r., **Drag. Pavšič** l. r., **B. Pavličkova** l. r., **Justina Eržen** l. r., **Marica Repič** l. r.

Fran Kašča l. r., **Josip Prijatelj** l. r., **Ferdo Jelinčič** l. r., **Francišek Muznik** l. r., **Ferdinand Gaberščik** l. r., **Fr. Kokale** l. r., **Rado Hauptman** l. r., **Josip Semolič** l. r.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-
novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Upravništvo „Zvončka“

proda več lepih

klišeejev po nizki
ceni.

Upravništvo „ZVONČKA“

Ljubljana, Rimska cesta št. 7.



Ne zabite
**„Učiteljskega
konvikta!“**

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna **J. BLASNIKA** naslednikov
v Ljubljani.

Trgovina s semeni

edina na Kranjskem strokovno urejena in odlikovana.

Velika zaloga

najboljših poljskih, zelenjadnih in cvetličnih semen,

čez 460 vrst

ki se oddajajo na drobno in debelo. Za dobro kakovost in zanesljivo kalenje se jamči. Izdelujejo se tudi **venci** in **šopki**, sveži in suhi s **trakovi** z napisom. Prodajajo se mnogovrstne cvetice v loncih in tudi še veliko drugih v vrtnarsko stroko spadajočih predmetov, **po prav nizki ceni**,

Od naročil, ki jih dobim od slavnega učiteljstva, plačam 5% „Učiteljskenu konviktu“.

Ceniki za leto 1906 se dobe brezplačno.

Z odličnim spoštovanjem

Alojzij Korsika v Ljubljani.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Vplačuje in izplačuje se vsak **četrtak** od 11.—12. ure dopoldne in vsako **soboto** od 5.—¹/₃7. ure zvečer ali pa vsak dan potom poštne nakaznice ali c. kr. poštne hranilnice (čekovni račun št. 866.312). Za drugače storjena vplačila zadruga ni odgovorna.

Sprejem hranilnih vlog po 4.32%, oddaja **posojil** na osebni kredit po določenih rokih vračevanja (glej spodaj) proti zadostni varnosti. Za tako velja: vsaj eden dober porok in plačnik, zastava premičnin, zemljišč in vknjiženih terjatev, predznanba na plačo ali penzijo.

Prošnje za posojila brezplačno proti vpošiljatvi 20 h v poštinih znamkah za frankaturo. Tudi prošnjam za posojila naj se priloži poštna znamka za 20 h za določiljatev rešitve.

Vsakih 100 K posojila (dva pasivna deleža) se vrača po načinu:

A	v 12 mesečnih rokih, in sic. 11 rokov à 9 K — h, 12. rok 4 K 73 K
B	» 18 » » » 17 » » 6 » — » 18. » 3 » 56 »
C	» 24 » » » 23 » » 4 » 50 » 24. » 4 » — »
D	» 38 » » » 37 » » 3 » — » 38. » — » 66 »
E	» 46 » » » 45 » » 2 » 50 » 46. » 1 » 81 »
F	» 60 » » » 59 » » 2 » — » 60. » — » 70 »
G	» 70 » » » 69 » » 1 » 75 » 70. » 1 » 42 »
H	» 85 » » » 84 » » 1 » 50 » 85. » 1 » 26 »

Zadružni lokal je v Ljubljani, Komenskega ulice št. 17.

Otroci in opojne pijače.

V hrvaškem časniku »Škola, list za učiteljstvo in prijatelje šole« sem čital v zadnji številki zanimiv članek: »Na mladima svijet ostaje«, ki je tudi za naše razmere kaj zanimiv. Zato ga priobčujem tu v prevodu. Učitelj g. Drag. Nigmam piše tako-le:

Najsvetejša dolžnost nam je, da odgojimo mladino tako, da po nji ostane svet, a to bo samo takrat, če bodo ljudje pošteni, trezni, marljivi in varčni. Blagor državi, ki najde način, da si odgoji take ljudi. Taki spoštujejo vsakega, se pokorujejo zakonom, izvršujejo svojo dolžnosti, pa tudi zahtevajo, kar jim gre po pravici. Ker je treznost eden glavnih razlogov, se hočem z njo nekoliko baviti.

V šoli se vidi najbolje, kaki so ljudje danes, a kaki bodo pozneje. Večkrat čitamo v naših listih o alkoholu in o

deci. Časniki donašajo dan za dnevom vesti o raznih nesrečah, zločinih in drugih dejanjih slabih ljudi, ki se dogajajo v pijanosti. Kako tedaj, da se ne brigamo bolj za svojo mladino?

Začel sem natančneje premišljati o škodljivih posledicah uživanja alkohola ter sem se odločil v svoji šoli povprašati otroke, ali popivajo in v koliki meri.

Mnoge bo zanimal moj poizkus — mnogi bodo pa ga smatrali za sitnost. Naj bo, kakor je, popišem ga kratko za one, ki se zanimajo za to, in jim hočem sestaviti majhno statistiko.

Imamo v posameznih oddelkih: v IV. oddelku 11 dečkov in 9 deklic, v III. oddelku 13 dečkov in 11 deklic, v II. oddelku 12 dečkov in 8 deklic, v I. oddelku 14 dečkov in 16 deklic; skupaj tedaj 50 dečkov in 44 deklic.

V vsakem oddelku sem povpraševal po žganju, vinu in pivu. Kdo od vas še ni nikdar pil žganja? Vsi otroci obsede. To je znamenje, da ni v vsi šoli nobenega, ki še ni pil žganja. Ko sem se prepričal, da je deca odkritosrčna — osmelil sem se z drugim vprašanjem. Kdo od vas je bil že pijan žganja? V IV. oddelku se jih je oglasilo 7 dečkov, skupaj 7; v III. razredu 7 dečkov, 1 deklica, skupaj 8; v II. oddelku 5 dečkov in 1 deklica, skupaj 6; v I. oddelku 9 dečkov in 7 deklic, skupaj 16. Od 94 otrok — 37.

Čudite se! Čudno je bila tudi meni, a še težje mi je bilo, ker so mi otroci prostodušno pripovedovali z nekim ponosom in smehljajoč se o svoji pijanosti.

Vino so že pili vsi otroci, a pijanih je bilo v IV. oddelku 8 dečkov, 4 deklice, skupaj 12, v III. oddelku 5 dečkov in 4 deklice, skupaj 9; v II. oddelku 2 dečka skupaj 2; v I. oddelku 6 dečkov in 8 deklic, skupaj 14. Od 94 otrok — 37.

Pive ni še pilo 6 otrok, a pijanih je bilo: v IV. oddelku 4 dečki, 1 deklica, skupaj 5; v III. oddelku 5 dečkov, 3 deklice, skupaj 8; v II. oddelku nič; v I. oddelku 3 dečki in 5 deklic, skupaj 8. Od 94 otrok — 21.

Iz teh podatkov je razvidno, da majša deca več pije in se opija nego starejša, a to sledi iz tega, ker nerazumni starši dajejo svojim maličkom dosti žganja, oni jih večkrat celo zalivajo z njim.

Videl sem že, kako je steklenica žganja potovala po mizi. Bili so otroci in so tudi pili. Celo žene sem videl, ki so dojenčkom dajale žganja.

Nekoč sem videl, da je žena dala detetu, staremu okolo 2 leti, popiti 2 dkg hudega žganja. Razume se, da je dete bilo popolnoma pijano, a žena se je smejala kot nora. Pijano dete je ji bilo igrača.

V kraju, kjer službujem, pijejo žganje kot vodo. Pije staro, pije mlado, pijejo moški, pijejo ženske; ne pazi se na to, ali je žganje doma žgano ali je slivovka ali špiritus, samo da je žganje.

Matere, ki dojijo malo deco, pijejo žganje; da, one celo otročičke, pol leta stare, napajajo z žganjem.

Kam to vodi? Ni li skrajni čas, da mi, ki živimo med narodom, z dobrim primerom, živo besedo ob vsaki priliki odvrčamo narod, posebno še mladino od pogubnega uživanja alkohola?

Vem, da ne bomo imeli dosti uspeha pri starejših ljudeh, a tem lažje uspemo pri šolski mladini. Kako jo naj odvrčamo od žganja? V vsaki vasi je več primerov, da so

poedinci osiroteli zaradi neizmerne pitja. Potreba je, otrokom predočiti pogubnost popivanja, grdobo pijančevanja in korist pametne štedljivosti. Potrebno je, že v otrokih buditi narodni ponos.

Kaj sem storil jaz s svojimi otroki v šoli? — Predočil sem jim grdobo neizmerne pitja in razne nesreče, ki se dogajajo v pijanosti. Povprašal sem jih po vrsti, kateri bi se hoteli prostovoljno odreči nadaljnega pitja žganice. Kakor so bili otroci iskreni pri prejšnji napovedi, tako so bili tudi sedaj. Oni, ki so se že preveč privadili piti žganje, mi niso obljubili, da opuste pitje (8). Nisem jih vprašal za razlog. Ostali otroci so mi obljubili, da se hočejo čuvati žganja. Četudi ne zdržijo vsi, zdržalo se jih bo vendar precej, a tudi to je bolje, nego da pustim deco, da dalje brezbrizno pije nesrečno žganjico. Poizkusimo, potrudimo se, pa se bomo sčasoma pohvalili tudi z uspehom. Teško pojde, a s čvrsto voljo se vse premore.

* * *

Tako piše hrvaški učitelj. Res, da pri nas Slovencih še ni tako razširjeno popivanje žganja kakor na Hrvaškem, zlasti ne med mladino, a vendar se širi ta pogubonosna kuga med našim narodom vedno bolj in bolj. Ne samo učiteljstvo, ampak vsi oni, ki čutijo rodoljubno, naj z vsemi silami delujejo na to, da se kolikor možno omeji grdo pijančevanje.

V neki gostilnici v Slovenskih goricah sem doživel sledeči slučaj: prišle so štiri mladenke v starosti 16—20 let in naročile — četrt litra žganja. Začetkoma so bile bolj tihe, sramežljive. Zdelo se mi je, da jih je bilo vendar nekoliko sram tega početja. Toda kmalu jim je pošla sramežljivost in pri drugem četrti litra so postale že prav poredne. Razvezal se jim je jezik in slišal sem marsikaj, kar bi ne smelo priti iz ženskih ust. Milo se mi je storilo, ko sem gledal te devotke v takem stanju. Bile so sicer lepe deklice — a kake bodo to matere! Ni se potem čuditi, da naš narod, posebno ob meji, propada duševno in telesno.

Da se otroci navadijo popivati, so krivi največ starši. Na lastne oči sem videl, kako je silila mati svojega 7 letnega fantka: »Le ga pij no, da boš bolj močen«. Fantčku ni prijala pijača, kislo se je držal, pa ker ga je mati silila, je izpraznil kupico. Za ta junaški čin ga je mati smehljaje pohvalila, a niti malo ni mislila na to, da je zastrupljal a svojega sina.

Bila je sedmina. V Gornjesavinski dolini gredo po pogrebu v gostilnico praznit polne litre na spomin pokojniku. Na pogrebščini seveda ni smelo manjkati otrok. Napili so se. Proti večeru sem videl domov idoče pogrebce, kako so merili cesto. Nasproti mi prideta oče in njegov sin, moj učenec. Oba v groznem stanju. Fant me je vendar spoznal in se mi je hotel odkriti, toda izgubil je ravnotežje ter lopnil v cestni jarek. Oče ga hoče vzdigniti in sam pade v jarek Lepa komedija! Grem naprej ter opozorim dva prihajajoča moža na to naključje. Ta dva se — smejeta, češ, navlekla sta se ga na sedmini, saj to ni nič hudega. — Za očeta mi ni bilo toliko žal, a temveč za fantička.

Žalostna slika!

Delajmo med ljudstvom proti alkoholizmu, v prvi vrsti pa na to, da se naša nežna mladina obvaruje strupa pijančevanja in zlih posledkov!

Ig. Šijanec.